



Ředitel, stavitel, pedagog a bibliograf – Doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc.

Director, Builder, Teacher and Bibliographer – Doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc.

Jaromíre, nedávno jsi oslavil významné životní jubileum. Díky tvé publikační činnosti tě většina odborné veřejnosti zná jako významného bibliografa, ale ty jsi byl především dlouholetým ředitelem jedné z největších knihoven v České republice – Moravské zemské knihovny (MZK). Jaké byly tvoje začátky v této funkci? Konala se v době, kdy jsi nastupoval do funkce, tak jako dnes, výběrová řízení? Jaká byla šance stát se ředitelem významné české knihovny? Mohl bys dnešním knihovníkům a knihovnicím, kteří třeba pomýšlejí na manažerské posty, přiblížit, jaké to tehdy bylo? A co zůstalo stejné pro dnešek, bez čeho se i dnešní ředitelé knihoven neobejdou?



Fotoarchiv MZK

Když nahlédneme do minulosti, ředitelé byli vybíráni odbornou komisí a po ustavení do funkce ji vykonávali zpravidla bez časového omezení, pokud se sami nerozhodli odejít za lepším. Za socialismu byla hra na tzv. kádrové rezervy, což mělo mít význam v tom, že v rámci organizace byl vytypován někdo, kdo by funkci mohl v budoucnu zastávat. Já jsem, podobně jako řada dalších kolegů, byl jmenován ředitelem, když už jsem řadu let v managementu knihovny pracoval, a zastával jsem pak funkci ředitele 25 let. Zúčastnil jsem se několika výběrových řízení na ředitele jiných knihoven. Bohužel zaznamenávám smutnou skutečnost, kdy se přihlašují zájemci, kteří jsou „všeho schopní“, ale k oboru nemají žádný vztah. Zřizovatel se změnil v tom, že již organizaci neřídí prostřednictvím svých inspektorů, ale zřizuje ji a tak jako ředitele jmenuje, může jej i odvolat. Proto pokládám za zbytečné zavádění tzv. infarktních smluv, kdy po jmenování má ředitel výkon funkce časově omezený. A snad nejhorším jevem je, když je odvolán ředitel jen proto, že zřizovatel potřebuje místo pro známého politika.

Většina knihovníků, když se stanou řediteli, svou odbornost opouští. Tvá publikační činnost dokazuje, že i ve funkci ředitele jsi byl stále činným bibliografem. Jak se ti dařilo manažerskou a odbornou práci skloubit tak, aby ani jedna nezůstala ochuzena?

Práci řídicí od práce odborné je třeba rozlišit. Tedy do práce jsem chodil s vědomím, že v pracovní době nic odborného neudělám, ale budu se věnovat tomu, co je třeba zařídit nebo domluvit. Bibliografie jsem vytvářel od svého prvního zaměstnání a bylo to hobby; na její organizaci jsem se podílel i mezinárodně. Je to taková pečlivá, do jisté míry uklidňující činnost vyžadující spoustu času. Snad v ní spočívá i výhoda být ventilem nervově náročné řídicí činnosti.

Když se stavěla nová budova MZK, bylo to jistě hodně odlišné od práce ředitele a bibliografa. Kde jsi čerpal zkušenosti, kdo byl tvou největší oporou při stavbě knihovny? Musel ses ty sám „doučit“ hodně věcí, nebo jsi to vše nechal na odbornících, architektech, stavbařích, stavebním dozoru a jiných profesích? Změnil bys s odstupem času něco v realizaci stavby budovy MZK?

Postavit budovu pro své kulturní zařízení, to je především úkolem ředitele. Za něho to nikdo neudělá. Ten musí mít ovšem představu, jak má být budova funkčně uspořádaná, pokud jde o pracoviště, uložení sbírek a zejména prostor pro veřejnost. Musí



vědět, jak stavbu prosadit, obklopit se schopnými spolupracovníky i odborníky na výstavbu a informační technologie. A mít potřebné štěstí při prosazení těchto představ u zřizovatele, který to musí všechno zaplatit. Ale to všechno přece znáš, taky jsi byla u novostavby své knihovny od začátku a poznalas, že architekti jsou šikovní, stavební dozor zodpovědný a generální dodavatel zručný. Výběrová komise měla z čeho vybírat, v případě Brna z 34 návrhů, a kdyby vybrala v pořadí druhý nebo třetí návrh, jistě by šlo o lepší stavební řešení, než v jakém ta která knihovna působila dosud. Po 17 letech činnosti v nové budově se prokázalo, že stavba je dostatečně flexibilní, umožňuje další rozvoj, ovšem narůstající fond si vyžaduje stále nové prostory pro jeho trvalé umístění.

Učíš na Slezské univerzitě v Opavě. Co ti výuka studentů přináší? V čem jsou dnes studenti jiní než dříve? Nebo jsou stejní, to jen my je vidíme jinýma očima?

Když jsem zakládal studium knihovnictví v Brně, bylo to z nutnosti vychovat a získat tak odborníky našeho oboru, kterých se v té době nedostávalo. Do Opavy jsem nastoupil už jako penzista, abych garantoval obor, který to podle nových pravidel potřeboval. Dnes už má Opava garanta v osobě doc. Richarda Papíka a tak pomýšlím, že tak daleko z Brna bych už jezdit nemusel. Myslím, že studenti oboru knihovnictví jsou stále stejní, zajímají se o něj a je na jejich učitelích, aby je svým výkladem zaujali a dali jim základ pro něco, co je třeba rozvíjet po celý profesní život.

Jsi zakladatelem a prvním předsedou Sdružení knihoven ČR. Sdružení knihoven v posledních dvou letech změnilo svou strategii v oblasti členské základny. Otevírá se především velkým městským knihovnám. SDRUK ČR vstoupil do Unie zaměstnavatelských svazů, chce hájit zájmy knihoven jako zaměstnavatelů. Myslíš si, že je to správná cesta? Kam ještě by další kroky SDRUKu měly směřovat?

Pro založení Sdružení knihoven ČR byla inspirací Slovenská asociácia knižnic, která má členskou základnu z knihoven bez omezení. Pokud se nyní SDRUK rozhodl jít stejnou cestou, nevidím v tom problém. SDRUK má velkou výhodu v tom, že každou členskou knihovnu zastupuje při jednání její ředitel. Dosud převažovalo složení rady SDRUK z ředitelů krajských knihoven, kteří mají největší vliv na rozvoj našich veřejných knihoven. Pokud by byla rada po valné hromadě v podstatně jiném složení, nic nebrání, aby ředitelé krajských vědeckých knihoven v rámci SDRUK založili svoji sekci. Členství knihoven v tripartitě prostřednictvím Unie zaměstnavatelských svazů už tady jednou bylo a ukázalo se to jako docela neúčinné.

Nedávno jsi s paní Radkou Chlupovou vydal publikaci Zvláštní vydání: žurnalistika v srpnu 1968 v moravských krajích¹. Můžeš prozradit, co dalšího chystáš nejen na poli bibliografie?

Dokončil jsem Dějiny veřejných knihoven v ČR a tak k 100. výročí vydání knihovnického zákona by mohla vyjít jiná než bibliografická publikace. Rozpracovaných bibliografií by se našlo víc, na kterých dělám, ale půjde vždy jen o doplněk k personálním studiím. Na další tak velkou práci, jakou je Zvláštní vydání, zatím nepomýšlím.

Děkuji za rozhovor Eva Svobodová

KUBÍČEK, Jaromír a Eva SVOBODOVÁ. Ředitel, stavitel, pedagog a bibliograf – Doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc. *Knihovna: knihovnická revue*. 2018, 29(1), 81–82. ISSN 1801-3252.

1 CHLUPOVÁ, Radka a Jaromír KUBÍČEK. *Zvláštní vydání: žurnalistika v srpnu 1968 v moravských krajích*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018, 677 s. ISBN 978-80-7051-236-4.